

goña, i després per En Ricard Albreda. Ball, ball i sempre ball.

Els envelats de Festa Major, a la plaça d'En Perpinyà.

La companyia d'En Corregel. Funcions teatrals per aficionats i per professionals. Un aficionat preminent: En Blanxart, que mor en plena representació, vestit i maquillat encara.

Mítings i conferències.

Un míting i l'endemà una reunió a porta tancada d'elements avançats de diferents comarques. Data: Juliol de 1909.

Vinguda de l'Orfeo Català l'any 1914.

Habituals de la casa: Francesc Verdaguer, Joan Arnau, Joan Clusella, Antoni Cunillera, Narcís Sirvent, En Más, En Castanier, En Net, En Brugués i molts amics polítics i particulars d'En Pep Barangé.

En Massana i en Malpàs (fill), cafeters.

L'hi posaren el nom de *La Alhambra*, no obstant i no assemblar-s'hi en res, ni per res.

No recordo bé, si, com precursor o com dissidència d'aquesta societat, un envelat, *El Relàmpago*, va aixecar-se en la plaça del davant, per iniciativa d'En Torras (*Petitot*).

LA CREU ROJA

O, si voleu, la Creu Vermella.

Un modestíssim dispensari i lloc de Junes, allí mateix on ara hi té una bona clínica d'urgència. Fa pensar en els seus iniciadors: Sitges, Puigrodón, Comas Pons, Entraigas, Gubert, Auferil i els entusiastes joves de la Brigada, dirigida per En Rodríguez. Per miracle vivien, comptant amb una recaudació que molts mesos no arribava a trenta pessetes.

ATENEU OBRER

Dins d'un piset del carrer d'En Sastre, va néixer el primer Ateneu Obrer. Pocs elements: pocs diners, pocs llibres i molta bona fè.

El local *aromatitzat* pel fum d'herbes que amb gran èxit va introduir, amb la seva pipa, el malaurat poeta Joan Clusella.

Remembrances d'En Dionís Puig, En Clot, En Xirau l'Auferil i En Raulet.

Uns concerts: alguna conferència, i les disquisicions de l'Anicet Verdú.

Avui un *Ateneu Obrer Cultural*. Conferències, Revista periòdica.

CAMBRA AGRÍCOLA DEL VALLÈS

Campanyes d'En Jaume Maspons i Camarasa. Primer, una «Associació Agrícola» o de propietaris, domiciliada damunt el que havia estat el Banc de Can Valls i avui és eixamplament de la fonda d'Europa.

Després, la «Cambra Agrícola del Vallès»: Senyors Dachs, de La Garriga; Draper, de L'Ametlla; Rovira de Vilar, de Llerona; Mayol, de Palou; Brustenga, de Santa Eulàlia; Torres Sayol, de Caldes, i Maspons, de Granollers. La presència espiritual d'En Plaja. El Secretari, senyor Comes.

ALTRES SOCIETATS

Dels agrupaments de mutualisme, com el Roser, Sant Isidre i altres, eren famoses les renovacions de Junes, perquè mai no es renovaven, essent la frase sacramental de totes les reunions: «Que es quedin els mateixos!...»

Les societats estrictament polítiques no trascendien al defora, ja que portaven una vida migrada. Tampoc les «Pajarils».

* * *

Per aquests indrets he jugat com un noi, m'hi he divertit com a jove, i he procurat contribuir a la seva vida corporativa.

No me'n penedeixo. Si tornés a néixer, hi tornaria a córrer com vailet, a dansar i a poetisar la vida, i a treballar perquè les societats «associïn els homes» i enlairin la col·lectivitat.

Desgraciat del que no ha «estat» criatura i jove. Difícilment pot ésser home. I sense homes no hi ha societats, ni Societat.

Grup de vilatans destacats en el darrer quart del segle dinovè

Homes de Casino. D'esquerra a dreta, a baix: Josep Clusella, Josep Cubells, Ramon Vendrell, Esteve Vilageliu, Pere Llonch i Josep Pibernat. A dalt: Pere Danés, Ventura Viladecans, Anton Vila, Salvador Valls, Joan Torras, Martí Borrell, Antoni Vilaburgès, Esteve Garrell i Josep Alsina.